

HERINRICHTING ZWARTEWATERZONE: DE GROENE VINGER

De herinrichting van de Zwartewaterzone zien wij als een kans om dit gebied optimaal te benutten voor mens en dier. Het Zwarte Water, de oevers en de uiterwaarden bieden mogelijkheden voor natuur, natuurrecreatie, en natuur- en duurzaamheidseducatie (NDE) die van grote waarde kunnen zijn voor Zwolle en de aan het gebied grenzende wijken Holtenbroek, Stadshagen en de Aa-landen. Het gebied heeft als één van de belangrijke [Groene Vingers](#) alle potentie deel uit te maken van het groene lint Vecht-Zwarte Water delta, het Natura 2000 gebied, het Westerveldse Bos, tot in de binnenstad van Zwolle.

We zien een geleidelijke overgang voor ons van een stadse inrichting, vanuit de Zwolse binnenstad naar een zo natuurlijk mogelijke inrichting tot in het gebied Natura 2000. We hebben de Zwartewaterzone hiertoe in vijf Zwartewaterzones verdeeld met elk eigen kenmerken, kansen, verleden, toekomst, kansen en mogelijkheden. Deze vijf zones zien wij niet als strikt van elkaar gescheiden. Er is overlap mogelijk en daardoor een onderling versterkend vermogen.

DE ZWARTEWATERZONES:

ZONE 1 – CULTUREEL INDUSTRIEEL ONTMOETEN

ZONE 2 – SPEEL-LEER-BELEEF

ZONE 3 – NATUUREDUCATIEF - WETENSCHAPPELIJK - RUIG

ZONE 4 – WATERRECREATIE

ZONE 5 – NATUUR – NATURA 2000

ZONE 1 – CULTUREEL INDUSTRIEEL ONTMOETEN

Gebied: Leenman, Triferto, Margriethaven, met een link naar binnenstad Zwolle

Thema's: pleziervaart, horeca, theater en muziek, dijkinformatie, festivalplek, ontmoeten, cultuurhistorie

Voorzieningen: podium, zaal, aanlegplaatsen, informatieborden, horecagelegenheid, scheepsmuseum, oude hijskraan en andere industriële zaken in tact gehouden en creatief hergebruikt

Doelgroep: jongeren en volwassenen, cultuurliefhebbers, Zwollenaren, waterrecreanten vanuit binnenstad

Aandachtspunten: veiligheid (Margriethaven), cultureel en industrieel erfgoed

ZONE 2- SPEEL-LEER-BELEEF

Gebied: Wijkboerderij Klooienberg, uiterwaarden

Thema's: Natuurbeleving, ontdekken, spelend leren, ontmoeten, bewegen, klimmen, outdoor, bushcraftvaardigheden, aarde, water en vuur, wildpukken, eetbaar groen

Voorzieningen: dijktribune, vuurplaats, wijkboerderij, poel, speelaanleidingen, vlonderpad, picknicktafels, lesbrieven, workshops, excursies, doe-activiteiten, sport- en speelplekken, klimbomen, schaduwplekken

Doelgroep: kinderen en (groot)ouders, scholen, jongerenwerkers, bso

Aandachtspunten: veiligheid, onderhoud

ZONE 3 – NATUUREDUCATIEF -WETENSCHAPPELIJK - RUIG

Gebied: Twistvliettoren, uiterwaarden, voormalig Dijkzicht (optie 1)

Thema's: (water)onderzoek, observatie, natuureducatie,

Voorzieningen: natuur educatief centrum in de Twistvliettoren met ruig terrein onder de Twistvliettoren, uitkijkplek op de Twistvliettoren, onderzoek- en workshopruimte in de Twistvliettoren, observatiehut in de uiterwaarden, oeverwaluwand, nestplek voor otter, toegankelijke haven als startpunt waterexcursies, informatieborden

Doelgroep: jongeren, natuurorganisaties, -opleidingen en -liefhebbers, flora en fauna

Aandachtspunten: zachte oevers (opstaptelek reeën), overstromen, poelen en stroompjes, woningbouw halverwege het gebied vormt een onnatuurlijke en ongewenste drempel onder andere a.g.v. lichtvervuiling en drukte.

ZONE 4 – WATERRECREATIE

Gebied: Voormalig Dijkzicht (optie 2), Watersport, Jachthaven Hanze

Thema's: pleziervaart, horeca, woonboten, hengelsport, verbinding met de wijk

Voorzieningen: toegankelijke haven om water te bereiken, paden naar vissteigers, wandelpad, kanoverhuur, horecagelegenheid (bijvoorbeeld theehuis, ijsverkoop)

Doelgroep: waterrecreanten, bewoners, booteigenaren

Aandachtspunten: onthekken, gastvrije en toegankelijke havens

ZONE 5 – NATUUR – NATURA 2000

Gebied: Oever, uiterwaarden tussen Zwarte Water en dijk, Dijklanden, Westerveldse Bos

Thema's: gebieden natuurwaardevoller en bekender maken, excursies, rust

Voorzieningen: opstaptelek reeën, moeras, bankjes

Doelgroep: flora en fauna (o.a. bever, ijsvogel, ransuil, vleermuizen, reeën, hazen, kievitsbloem), natuurliefhebbers, wandelaars en fietsers (Rondje Zwolle)

Aandachtspunten: bewust laten overstromen

EDUCATIE

Natuur- en milieueducatiecentrum: De Twistvliettoren als centrale locatie in het gebied voor lessen, workshops, exposities en startpunt excursies.

Natuurleerpad met informatieborden over flora, fauna en waterbeheer.

Buitenklas en dijktribune voor educatie in de natuur.

Observatiehut voor vogels en andere dieren, met uitleg over hun leefgebied.

Waterbewustzijnsroute, waarin wordt uitgelegd hoe uiterwaarden water bergen en bijdragen aan klimaatadaptatie.

Waterkwaliteitsmeetpunten: Voor scholieren en studenten om ecologisch onderzoek uit te voeren.

Speelnatuur en doe-elementen: Zoals een blotevoetenpad en water-speel-doe-elementen voor kinderen.

RECREATIE EN BEWEGEN

Natuurlijke wandelpaden met bruggetjes en vlonders over drassige gebieden.

Wandel- en fietspaden: Aansluiten op bestaande routes zoals het 'bruggenrondje' en Rondje Zwolle.

Poëziepad: Wijkbewoners verbinden aan Onze Dijk en de beleving van contact met elkaar en met de natuur te versterken.

Kanosteigers en aanlegplaatsen: Voor kanoën en kleine boten, passend bij natuurinclusieve recreatie.

Rustplekken en natuurlijke zitgelegenheden: Met uitzicht op het water, de natuur en zonsondergang.

Speelnatuur: Zoals een avontuurlijk speeleiland met boomstammen, waterstroompjes en klimbomen.

Hondenuitlaatgebied en losloopzones: Afgebakende delen om natuur en recreatie te combineren.

Natuurlijke ontmoetingsplekken: mogelijkheden voor picknicken en barbecue

Budget neutraal vakantievielen en recreëren: veel bewoners (ver)blijven in de vakantie en de weekenden in de wijk, goed als bewoners goedkoop, goed en fijn in de wijk hun vrije tijd kunnen doorbrengen.

Sport en bewegen: routes en plekken waar gesport kan worden. Denk aan een circuit, bewegingsbaan, sportveldje, zwemplaats.

RUIMTE VOOR DE RIVIER

Overstromingsvlakten: Vergroten van waterbergingscapaciteit en creëren van leefgebieden voor waterdieren, rijke uiterwaardvegetatie met veel insecten.

Natuurlijke oevers met zachte overgangen: Voor betere waterkwaliteit en biodiversiteit.

Dynamisch rivierbeheer: Het toestaan van natuurlijke erosie en sedimentatie voor een gezond riviersysteem.

Poelen, geulen, meertjes en visloos water: Het faciliteren van stilstaand water en minder dynamische omstandigheden voor meer biodiversiteit.

Klimaatadaptieve maatregelen: uitbreiden en verbinden van bestaande waterstructuren, o.a. ter voorkoming van wateroverlast.

NATUUR VERSTERKEN

Wetlands en moerasgebieden: Creëren van natte natuur, belangrijk voor biodiversiteit en waterberging.

Herstel van natuurlijke overgangen, zoals zandige oevers, natte graslanden en rietkragen.

Ruige graslanden en bloemrijke weides: Geschikt als foerageergebied voor vogels en insecten.

Beplanting met inheemse struiken en bomen: Helpt bij biodiversiteit en versterkt ecologische verbindingen.

Faunapassages en oevers met natuurlijke overgangen: Bevorderen de migratie van dieren zoals de bever, otter en ree.

Meer structuur aanbrengen: takkenhopen, stenenhopen, boomstammen, bladerhopen voor reptielen, amfibieën, marterachtigen zoals wezel, hermelijn en bunzing, egels.

Nest- en schuilgelegenheden: Bijvoorbeeld oeverwaluwwand, ijsvogelwand en broedeilanden voor watervogels. Ook mogelijkheden voor otterholen, steenmarterverblijven.

WIJKPARTICIPATIE EN BEHEER

Scholen betrekken: Laat basisscholen en middelbare scholen meewerken aan het ontwerp (bijvoorbeeld door tekeningen of maquettes te maken).

Burenbouwdagen: Organiseer dagen waarop bewoners helpen bij het aanleggen van wandelpaden, het planten van bomen of het bouwen van speelnatuur.

Adopteer-een-stuk-natuur: Geef bewoners de kans om een deel van het gebied te onderhouden, bijvoorbeeld een bijenweide of een boomgaard.

Natuurbeheer met vrijwilligers: Laat bewoners helpen met wilgen knotten, riet maaien of nestkasten ophangen.

Meebeslissen over beheer: Laat bewoners meedenken over hoe het gebied beheerd wordt, bijvoorbeeld via een 'wijknatuurcommissie'.

Met dank aan:

- Bureau Biodivers, Bonnie Snoek, architect voor de dieren, adviseur natuurinclusief bouwen
- Faunest, ontwerp- en adviesbureau t.b.v. natuurinclusieve en toekomstbestendige leefomgeving
- Henk Mellema, ecooloog, Milieuraad en Natuurplatform Zwolle, MellemaEcologie
- Groen Holtenbroek
- Sprekers Holtenbroek
- Wijkmakers Holtenbroek

Contactinformatie

Werkgroep Groen Holtenbroek

John Beumer, 06 512 753 27 | contact@stwh.nl

